

Льюїс Керрол

Пригоди Аліси в Дивокраї

Льюїс Керролл Пригоди Аліси в Дивокраї

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=5807223

Анотація

«Пригоди Аліси в Дивокраї» – це чудовий переказ українською мовою всесвітньо відомої казки Льюїса Керрола про чарівну мандрівку англійської дівчинки до незвичайної країни, в якій діють парадоксальні закони та абсурдні правила поведінки.

Книга адаптована для малюків, але вона також стане до вподоби і дорослим людям, що полюбляють цікаві пригоди, шанують пародійні вірші Льюїса Керрола та веселощі його надзвичайної лінгвістичної гри.

Переклад книги був здійснений талановитим українським літератором, глибоким знавцем англійської мови Валентином Олексійовичем Корнієнко.

Содержание

Розділ перший. Униз і вглиб кролячою корою	4
Розділ другий. Озеро сліз	7
Розділ третій. Гасай-Коло та Довгий Хвіст	11
Розділ четвертий. Кролик крутить Крутихвостом	15
Кінець ознайомительного фрагмента.	16

Льюїс Керрол

Пригоди Аліси в Дивокраї

Розділ перший. Униз і вглиб кролячою норою

Аліса тяжко занудьгувала, сидючи на березі без діла. Разів зо два зазирнула вона до книжки, яку читала її сестра, але не знайшла там ні малюнків, ні розмов.

– Чого варта книжка без малюнків та розмов? – зітхнула Аліса.

Вона сиділа й думала (наскільки це можливо у спеку, коли туманіє голова й злипаються повіки), піти чи не піти нарвати квіток – це ж бо така втіха сплести собі з них віночок...

Аж тут повз неї промайнув Кролик – білий, з рожевими очима. Диво, звісно, невелике, як не дивина було й почути, що Кролик бубонить собі під ніс:

– Ой лишенько, лишенько, як я забарився!

(Згадуючи про це опісля, вона подумала, що мала б таки здивуватися, але тієї миті все видавалося цілком звичайним.) Та коли Кролик раптом добув із *нагрудної кишеньки годинника* й, зиркнувши на нього, поспішив далі, Аліса схопилася на ноги: зроду-віку ще не траплявся їй Кролик із нагрудною кишенею та ще й при годиннику.

Аж тремтячи з цікавості, вона кинулася за ним навздогін – і, на щастя, ще встигла помітити, як він гулькнув у велику кролячу нору під живоплотом.

Аліса з розгону пірнула слідом за Кроликом, навіть не подумавши, як буде звідти вибиратися.

Якусь часину кроляча нора йшла рівненько, немов тунель, а тоді зненацька урвалася – так зненацька, аж Аліса й не зчулася, як жухнула навсторч у якийсь глибоченний колодязь.

Чи то колодязь був просто таки бездонний, а чи так повільно вона падала, але дорогою їй не бракувало часу роззирнутися і поміркувати, що ж буде далі.

Найперше Аліса глянула вниз, щоб бачити, куди вона падає, – але там було темно, хоч в око стрель. Тоді вона оглянула стіни колодязя: на них була сила-силенна маленьких мисників та книжкових полиць; подекуди на кілочках висіли мапи й картини. З одного мисника вона прихопила баночку з наліпкою «ПОМАРАНЧЕВЕ ВАРЕННЯ» – та ба! – виявилося, що вона порожня. Викидати їй було лячно (ще вб'є когось унизу), тож Аліса примудрилася тицьнути її на одну з полиць, повз яку пролітала.

– Овва! – чудувалася Аліса. – Після такого падіння не страшно й зі сходів скотитися! Ото вдома дивуватимуться, яка я хоробра! Та що там сходи! Тепер я й не писнула б, якби впала навіть із даху! (І це, мабуть, було правдою.)

Униз, униз, униз... От би падати так до безкінечності!

– Цікаво, скільки миль я вже пролетіла? – міркувала Аліса вголос. Мабуть, уже й до центру Землі недалеко. Ану прикиньмо: по-моєму, до нього ще десь чотири тисячі миль.

(Аліса, бач, просвітилася в цих питаннях на уроках у школі, і хоч зараз була не найкраща нагода хизуватися знаннями – слухати нікому! – а все ж попрактикуватися ніколи не завадить.)

– Так, здається, саме стільки, але тоді постає питання: на якій я широті й довготі?

(Аліса уявлення не мала, що таке «широта» й «довгота», але ці поважно-вчені слова неабияк тішили її вухо.)

Трохи згодом вона знову заходилася міркувати вголос:

– А що, як я провалюся *наскрізь*? Ото буде кумедно – вигулькнути серед людей, що ходять униз головою! Антипади, чи як їх там (вона була навіть рада, що ніхто зараз її не чує, бо слово пролунало якось трохи не так).

– І тоді, зрозуміло, мені доведеться запитати, в яку країну я потрапила: «Перепрошую, добродійко, це Австралія чи Нова Зеландія?» – Тут Аліса спробувала зробити реверанс. (Уяви собі реверанс у повітрі і спитай себе, що з того вийшло б?)

– Тільки що *вона* про мене подумає? Що я якась невігласка? Е, ні, питати не годиться: може, десь буде написано...

Униз, униз, униз... Знічев'я Аліса знову заговорила:

– Уявляю, як Діні буде сумно сьогодні без мене! (Діна – це кішка.) Хоч би ж не забули, як питимуть чай, поставити і їй блюдечко з молоком. Діно, кицюню моя! Як жаль, що ти не зі мною! Миші так глибоко, боюся, не водяться, але кроти – близькі мишачі родичі, тут, мабуть, є. От лише... чи їдять коти кротів?

Тут Алісу почав змагати сон, і вона вже бубоніла собі під ніс, немов крізь дрімоту:

«Чи їдять коти кротів?.. Чи їдять коти кротів?..»

Часом виходило щось таке:

«Чи їдять кроти котів?..», бо коли не знаєш відповіді на питання, то байдуже, з якого боку його ставити. Аліса відчула, що дрімота вже заволоділа нею і їй почало снитися, ніби вона гуляє попідручки з Діною і цілком серйозно запитує: «Ну-бо, Діно, признавайся: чи ти колись їла кротів?»

Коли це враз – гу-гуп! – і вона опинилася на купі хмизу й сухого листя: політ закінчено!

Аліса нітрохи не забила і швиденько схопилася на ноги. Підвела голову догори – там усе тонуло в темряві; зате попереду виднів ще один довгий коридор, і в ньому миготіла, швидко віддаляючись, постать Білого Кролика. Гаятись не можна було й хвилини – Аліса як вітер помчала за ним і ще встигла почути, як він проказав, звертаючи за ріг:

– Ох, бідні мої вушка! Мої вусики! Як же я запізнююсь!

Здавалося, він був зовсім близько, та коли Аліса й собі звернула за ріг, за Кроликом і слід пропав, а вона опинилася в довгому низькому коридорі, освітленому рядочком підвішених до стелі ламп.

Довкола було багато дверей, але всі позамикані. Аліса пройшла коридором з одного боку, вернулася з протилежного (дорогою вона торгала усі двері поспіль), і тепер сумно брела серединою, розмірковуючи, як же їй звідси вибратися.

Раптом Аліса наштовхнулася на маленький триногий столик, весь із суцільного скла. На ньому не було нічого, окрім крихітного золотого ключика, й Алісі відразу спало на думку, що це, мабуть, ключ від котрихось дверей. Та ба! Чи то замки були завеликі, а чи ключик замалий – у кожному разі він не підходив до жодних дверей. Однак за другим обходом вона раптом нагледіла маленьку завісочку, якої не помітила спершу, а за нею – дверцята заввишки з п'ятнадцять дюймів. Вона засунула золотого ключика в замок і-о, радість! – він підійшов!

Дверцята відчинилися у вузесенький прохід, мало що більший за мишачу нору. Аліса стала навколішки й угледіла в глибині небаченої краси сад. І так їй закортіло вибратися з цього темного коридору між оті барвисті квітники та прохолодні водограї! Проте у дверцята не пролазила навіть її голова.

«А якби й пролізла, – подумала бідолашна Аліса, – то який у тому сенс? Кому потрібна голова без плечей. Якби ж то я могла складатись, як підзорна труба! Я напевно склалася б, аби лиш знаття, з якого кінця почати».

Бачиш, останнім часом Алісу спіткало стільки всіляких дивовиж, що вона почала сумніватися, чи в цьому світі так уже й багато справді неможливих речей.

Збагнувши, що біля дверцят вона нічого не вистойть, Аліса повернулася до столика – не без надії знайти там якогось іншого ключа чи бодай інструкцію для тих, хто хоче скластися, як підзорна труба.

Цього разу на столику вона вгледіла маленьку пляшечку («Раніше її точно не було», – подумала Аліса) з прив'язаним до шийки папірцем, де гарними великими літерами було вид-

рукувано: «ВИПИЙ МЕНЕ». Коли тобі пропонують «Випий мене» – це, звісно, чудово, але мудра маленька Аліса не збиралася діяти зопалу.

– Ні, – сказала вона собі, – спочатку я гляну, чи нема тут де напису «Отрута».

Бачте, вона читала кілька гарних історійок про дітей, які або попеклися, або потрапили в пазури диких звірів чи в які інші халепи – і все через те, що не хотіли пам'ятати простих порад своїх друзів, які, скажімо, застерігали, що коли *довго* тримати розжарену кочергу, то вона попече долоні, і що коли *сильно* чикнути ножом по пальцю, то неодмінно піде кров. А ще вона ніколи не забувала, що коли напитися з пляшечки з позначкою «Отрута», то з цього майже напевно нічого доброго не вийде, рано чи пізно.

Проте на *цій* пляшечці такого напису не було, тож Аліса таки відважилася з неї надсьорбнути. Виявилося, що це доволі смачно (як пиріг з вишнями, заварний крем, ананас, смажена індичка, іриски й гарячі грінки разом узяті), й Аліса хильцем спорожнила пляшечку.

* * *

– Цікаве відчуття! – мовила Аліса. – Здається, я стягуюсь, як підзорна труба.

І справді: тепер вона заледве сягала десяти дюймів і аж проясніла на думку, що такий зріст дасть їй. нарешті змогу пройти крізь дверцята в той чарівний садок. Та, про всяк випадок, вона перечекала ще кілька хвилин, аби мати певність, що більше не зменшується (це й досі її трохи бентежило).

– Чого доброго, ще зійду нанівець, як свічка, – сказала собі Аліса. – Цікаво, як би я тоді *виглядала*?

І вона спробувала бодай уявити, як світить свічка після того, коли згорить дотла, бо досі, наскільки вона пам'ятає, *такого* бачити їй не траплялося.

Упевнившись, що з нею нічого більше не діється, вона вирішила мерщій податися до саду. Бідна Аліса!.. Біля дверцят вона похопилася, що забула золотого ключика, а коли вернула до столика, то зрозуміла, що тепер до ключика їй не дотягтися. Вона виразно бачила його знизу крізь скло і навіть пробувала вилізти вгору по ніжці, але ніжка була заслизька. Натомившись від мар них зусиль, бідолашка сіла й заплакала.

– Годі! Сльозами тут не допоможеш! – наказала вона сама собі. – Раджу тобі зараз же перестати!

Зазвичай Аліса давала собі непогані поради (хоча й рідко до них прислухалася), а подеколи картала себе аж до сліз. Якось, пригадується, навіть спробувала нам'яти собі вуха за те, що змахлювала, граючи сама з собою в крокет. Ця мала химерниця страх любила вдавати двох осіб водночас.

«Але тепер, – подумала Аліса, – нема сенсу отак роздвоюватися. – Мене заледве й на одну вистачає!»

Аж ось її погляд упав на невеличку скляну скриньку під столом: вона відкрила її й побачила там малесеньке тістечко, на якому красувалися викладені смородинками слова: «ЗІЖ МЕНЕ».

– А що ж, і з'їм! – промовила Аліса. – І коли від того побільшаю, то дістану ключа, а здрібнію ще дужче, то просунуся під дверцятами. Так чи інак, а в садок я потраплю однаково.

Вона відкусила шматочок і збуджено подумала:

«Так чи інак? Так чи інак?»

Притиснувши долоню до маківки голови, щоб відчувати, в якому напрямку росте, Аліса, на превеликий свій подив, виявила, що зріст її не змінився. Певна річ, так зазвичай і буває, коли їси тістечка, проте Аліса вже настільки звикла до суцільних дивовиж, що коли життя знову пішло своїм звичаєм, воно здалося їй нудним і дурним.

Тож вона відкусила ще шматочок і незабаром доїла все тістечко.

Розділ другий. Озеро сліз

– Все дивасніше й дивасніше! – вигукнула Аліса (з великого зачудування вона раптом забула як правильно говорити). – Тепер я розтягуюсь наче найбільша в світі підзорна труба! До побачення, ноги! (Бо ніг своїх вона вже майже не бачила – так хутко вони віддалялися).

– О бідні мої ноженята, хто ж вас тепер взуватиме, у панчішки вбиратиме? Напевно не я!.. Тепер ми надто далеко одне від одного, щоб я могла дбати про вас: мусите давати собі раду самі...

«А все ж я повинна їм догоджати, – додала подумки Аліса. – Бо ще ходитимуть не туди куди я хочу!.. О, вже знаю: я на кожне Різдво даруватиму їм нові чобітки».

І вона почала міркувати, як це найкраще зробити.

– Чобітки доведеться слати з посланцем, метикувала вона. – От комедія – слати дарунки своїм власним ногам! І ще з якою чудернацькою адресою:

Ш-ній ПРАВИЙ НОЗІ АЛІСИНІЙ

КИЛИМОК-ПІД-КАМІНОМ

ВІД АЛІСИ, З ЛЮБОВ'Ю

– О людоньки, що за дурниці я верзу!

Тут вона стукнулася головою об стелю: ще б пак, її зріст сягав тепер за дев'ять футів! Вона мерщій схопила золотого ключика й гайнула до садових дверцят.

Бідолашна Аліса! Єдине, що вона могла зробити, лежачи на підлозі, – це зазирнути в садок одним оком. Надії дістатися туди лишалося ще менше, ніж досі. Вона сіла і знову зайшлася плачем.

– Як тобі не сором! – сказала собі Аліса. – Щоб отака *велика* дівчинка (чим не до речі сказано?) отак розпустила рюмси! Зараз же перестань, чуєш?

Але вона все плакала й плакала, розливаючись потоками сліз, аж поки наплакала ціле озерце, завглибшки з чотири дюйми і завширшки на півкоридора.

Тут до її слуху долинуло дрібне лопотіння ніг. Аліса похапцем утерла очі, аби глянути, хто це. То повертався Білий Кролик: вишукано вбраний, з парою білих лайкових рукавичок в одній руці і віялом – у другій.

Він дуже поспішав і бурмотів сам до себе:

– Ой, Герцогиня! Ой-ой Герцогиня! Вона ж оскаженіє, коли я змушу її чекати!

З розпачу Аліса ладна була просити помочі в кого завгодно, тож коли Кролик порівнявся з нею, вона знічено озвалася:

– Перепрошую, пане...

Кролик аж звився на місці – кинув віяло й рукавички, і очамріло дременув у темряву.

Аліса підняла одне й друге, і стала обмахуватися віялом: задуха в коридорі стояла страшенна.

– Який божевільний день! – сказала вона. – Ще вчора все йшло нормально... Цікаво, може, це я за ніч так перемінилася? Ану пригадаймо: коли я прокинулась – чи була я такою, як завжди? Щось мені пригадується, ніби я почувалася інакше. А якщо я не та, що була, то, скажіть-но, *хто* я тепер?.. Оце так головоломка...

І вона почала перебирати в пам'яті усіх своїх ровесниць, аби з'ясувати, чи не перетворилася вона часом на одну з них.

– Безперечно, я – не Ада, – розмірковувала вона. – В Ади волосся спадає кучерями, а в мене – не в'ється зовсім. І, безперечно, я не Мейбл: я ж бо знаю стільки всячини, а вона – ой, вона така невігласка! Крім того, *вона* – то *вона*, а *я* – це *я*, а... О людоньки, як важко в усьому цьому розібратися!.. Ану перевірмо, чи знаю я те, що знала? Отже: чотири по п'ять дванадцять, чотири по шість – тринадцять, чотири по сім – е, так я ніколи не дійду

до двадцяти! Втім, таблиця множення – ще не аргумент... Перевірмо географію: Лондон – столиця Парижу, а Париж – Риму, а Рим... Ні, все неправильно! Мабуть, я таки не я, а Мейбл! Ану, прочитаю вірша «Хороша перепілонька...»

І схрестивши руки на колінах, так ніби вона проказувала вголос уроки, Аліса стала читати з пам'яті. Але й голос її звучав хрипко та дивно, і слова були не ті:

*Хороший крокодилонько
Качається в піску,
Пірнає в чисту хвиленьку,
Споліскує луску.
Як він покаже зубоньки,
Привітно сміючись,
То рибоньки-голубоньки
Самі у рот плись-плись!*

– Це явно не ті слова, – зітхнула бідолашна Аліса зі слізьми на очах. – Я таки й справді Мейбл, і доведеться мені жити в убогому будиночку, де й гратися немає чим, зате ого скільки уроків треба вчити! Ні, цього не буде: якщо я Мейбл, то залишуся тут, унизу! Нехай скільки завгодно заглядають сюди і благають:

«Вернися до нас, золотко!»

Я тільки звезу очі й запитаю:

«Спершу скажіть, хто я є, і, коли мені ця особа підходить – я вийду нагору, а коли ні – не вийду. Сидітиму тут, аж доки стану кимось іншим».

Тут знову з її очей бризнули сльози.

– Чому ніхто сюди навіть не загляне!.. Я так втомилася бути сама!

З цими словами вона опустила очі і з подивом помітила, що, розмовляючи сама з собою, натягла на руку одну з Кроликових білих рукавичок.

– І як це мені вдалося? – майнуло у неї в голові. – Напевно, я знову меншаю?

Вона звелася й пішла до столика, аби примірятись: так і є – вона зменшилася десь до двох футів і швидко меншала далі. Причиною, як незабаром з'ясувалося, було віяло в її руці, тож Аліса прожогом його відкинула: ще мить – і вона зникла б зовсім!

– Ху-у! Ледь урятувалася! – сказала вона, вельми налякана цими змінами, але й невимовне рада, що живе ще на світі.

– А тепер – до саду! – І вона чимдуж помчала до дверцят. Та ба! Дверцята знову виявилися замкнені, а ключик, як і перше, лежав на скляному столику.

«Кепські справи, кепські, далі нікуди, – подумала нещасна дитина. – Ніколи-ніколи я ще не була такою манюсінькою! І треба ж отаке лихо на мою голову!»

На останньому слові вона посковзнулася і – шубовсть! – по шию опинилася в солоній воді.

Спочатку вона подумала, що якимось дивом упала в море.

– А коли так, – сказала вона собі, – то додому я повернуся залізницею.

(Аліса тільки раз у житті побувала біля моря і дійшла загального висновку, що там усюди є купальні кабінки, дітлахи, що длубаються в піску дерев'яними лопатками, вишикувані в рядок готелі, а за ними – залізнична станція.)

Проте вона хутко здогадалася, що плаває в озері сліз, яке сама наплакала ще будучи велеткою.

– І чого було аж так ридати? – бідкалася Аліса, плаваючи туди-сюди в пошуках берега. – За те мені й кара!.. Ще потону у власних сльозах! Ото була б дивина! Щоправда, сьогодні – все дивина.

Тут Аліса почула, як поблизу неї хтось хлюпочеться, і попливла на хлюпіт, аби з'ясувати, хто це. Спершу вона подумала, ніби то морж чи гіпопотам, але, згадавши, яка вона тепер маленька, зрозуміла, що то – звичайна миша, яка теж звалилась у воду.

– Чи є зараз якийсь сенс, – подумала Аліса, – заходити в балачку з цією мишею? Тут усе таке незвичайне, що балакати вона напевно вміє... Та, зрештою, треба спробувати.

І вона звернулася до неї:

– О, Мишо, чи не знаєте ви, де тут берег? Я вже дуже стомилася плавати, о, Мишо!

Аліса вирішила, що до мишей слід звертатися саме так. Правда, досі подібної нагоди їй не випадало, але колись у братовому підручнику з граматики вона бачила табличку відмінювання:

Наз. миша

Род. миші

Дав. миші

Знах. мишу

Оруд. мишею

Місц. на миші

Клич. мишо!

Миша пильно глянула на Алісу й немовби підморгнула їй крихітним очком, але не озвалася й словом.

«Може, вона не тямить по-нашому? – подумала Аліса. – Може, це французька миша, що припливла з Вільгельмом Завойовником?»

(Треба сказати, що попри всю свою обізнаність з історії, Аліса трохи плуталася в давності подій.)

– *Ouestmachatte?*¹ – заговорила вона знову, згадавши найперше речення зі свого підручника французької мови.

Миша мало не вискочила з води і, здавалося, вся затремтіла з жаху.

– Перепрошую! – зойкнула Аліса, відчувши, що скривдила бідолашнє звірятко. – Я зовсім забула, що ви недолюблюєте котів.

– Недолюблюю котів?! – вереснула Миша. – А ти б їх долюблювала на моєму місці?!

– Мабуть, що ні, – примирливо відказала Аліса. – Тільки не гнівайтесь... А все ж таки жаль, що я не можу показати вам нашу Діну. Ви б лише глянули – і одразу б закохалися в котів. Діна така мила і спокійна, – гомоніла Аліса чи то до Миші, чи то до себе, ліниво плаваючи в солоній воді, – сидить собі біля каміна і так солодко муркоче, лиже лапки і вмивається... А що вже пухнаста – так і кортить її погладити! А бачили б ви, як вона хвацько ловить мишей... Ой, вибачте, вибачте!.. – знову зойкнула Аліса, бо цього разу Миша вся найжачилася, і Аліса збагнула, що образила її до глибини душі.

– Ми більше не говоритимем про це, якщо вам не до вподоби.

– *Ми?! Ми не говоритимем!..* – завершала Миша, тремтячи усім тілом аж до кінчика хвоста. – Начебто я говорила про таке!.. Наш рід споконвіку *ненавидить* котів – огидні, ниці, вульгарні створіння! Чути про них не хочу!

– Я більше не буду! – промовила Аліса і поквапилася змінити тему. – А чи любите ви со... собак? Миша мовчала, й Аліса палко повела далі:

– Знали б ви, який милий песик живе з нами в сусідстві! Тер'єрчик – очка блискучі, шерсточка довга-предовга, руда й кучерява! Він уміє всілякі штучки: приносить, що кинуть, служить на задніх лапках – всього й не пригадаєш! А господар його, фермер, каже, що цьому

¹ Де моя кішка? (фр.).

песикові ціни нема, бо він, каже, вигублює до ноги всіх довколишніх щурів... 0-о-ой! – розпачливо зойкнула Аліса. – Я знов її образила!

І справді, Миша щодуху пливла геть, женучи озером рясні жмури.

– Мишечко! шкряботушечко! – лагідно погукала Аліса. – Верніться, прошу вас! Ми вже не будемо говорити ні про котів, ні про собак, якщо вони вам такі немілі!

Зачувши ці слова, Миша розвернулася і поволеньки попливла назад: обличчя в неї було бліде («від гніву!» – вирішила Аліса), а голос – тихий і тремкий.

– Ось вийдемо на берег, – мовила Миша, – і я розкажу тобі свою історію. Тоді ти зрозумієш, чому я так ненавиджу котів та собак.

А виходити був саме час, бо в озерце набилося чимало птахів та звірів. Були тут і такий собі Качур, і Додо, і Папужка Лорі, й Орлятко, і ще якісь химерні істоти. І вся ця компанія на чолі з Алісою потягла на берег.

Розділ третій. Гасай-Коло та Довгий Хвіст

Товариство, що зібралося на березі, виглядало вельми чудернацько: пір'я у птахів позаболочувалося, а на звірятах позлипалася шерсть. З усіх капотіла вода, усі були в лихому гуморі й почувалися вкрай незатишно.

Звісно, відразу постало питання, як обсохнути, тож вони почали радитися. За кілька хвилин Аліса вже розмовляла з кожним запанібрата, наче знала їх усе життя. Щоправда, вона мала довгеньку суперечку з Лорі, яка врешті набурмосилася і сказала:

– Я за тебе старша, і мені краще знати!

Аліса не могла з цим погодитись, бо не знала скільки Лорі має років, а позаяк та вперто відмовлялася назвати свій вік, то більше говорити не було про що. Нарешті Миша (здається, найавторитетніша тут особа) гукнула:

– Прошу всіх сідати і слухати мене уважно! Зараз ви в мене й не зогледитесь, як будете сухі!

Усі слухняно посідали кружкома, а Миша стала посередині. Аліса не зводила з неї очей – потерпала, що схопить нежить, якщо зараз же не обсохне.

– Кх-кх! – діловито прокашлялася Миша. – Готові? Викладаю найсухіший у світі матеріал. Прошу уваги! «З благословення папи римського Вільгельм Завойовник хутко підкорив англійців, яким бракувало вождів і для яких узурпація та завоювання стали річчю вельми звичайною. Едвін, граф Мерсійський, та Моркар, граф Нортумбрійський...

– Бр-р-р! – здригнулася Лорі.

– Даруйте! – підкреслено чемно мовила Миша, насупившись. – Ви щось сказали?

– Ні, ні, то не я, – заперчила Лорі.

– А мені здалося, що ви, – мовила Миша. – Отже, слухайте далі: Едвін, граф Мерсійський, та Моркар, граф Нортумбрійський, виступили на підтримку Вільгельма, і навіть Стиганд, єпископ Кентерберійський і великий патріот, вельми доцільним знайшов те...

– Знайшов *що*? – поцікавився Качур.

– Знайшов *те*, – з серцем відповіла Миша. – Ви не знаєте, що означає «*те*»?

– Знаю, і дуже добре, коли це «*те*» знаходжу я, – заявив Качур. – Найчастіше це жаба або хробак. А що, скажіть, будь ласка, знайшов єпископ?

Миша пустила це запитання повз вуха і квапливо повела далі:

– ...вельми доцільним знайшов те, аби вийти разом із Едгаром Ателінгом Вільгельмові назустріч і запропонувати йому корону. Спершу Вільгельм поведився стримано, але нахабство його норманів...» Ну, як ти, голубонько? – звернулася вона до Аліси.

– Мокра як хлющ, – журливо відповіла Аліса. – По-моєму, від цього сухого матеріалу я ані трохи не обсихаю.

– У такому разі, – врочисто заявив Додо, підводячись на ноги, – у такому разі я пропоную проголосувати за ухвалу про закриття нашого зібрання заради негайного вжиття енергійніших заходів...

– Говори по-людському! – сказало Орлятко. – Я не знаю й половини усіх цих учених слів! Втім, хтозна, чи ти й сам їх знаєш!

І Орлятко нахилило голову, приховуючи посмішку. Декотрі птахи захихотіли, не криючись.

– Я хотів просто сказати, – ображено озвався Додо, – що нема кращого способу обсохнути, як Гасай-Коло!

– Скажіть, а що воно таке – Гасай-Коло? – спитала Аліса не з цікавості, а через те, що Додо значливо замовк – мабуть, сподівався на питання, якого, здається, ніхто не збирався ставити.

– О! – вигукнув Додо. – Я вам не скажу, зате покажу.

(Можливо, одного зимового дня воно тобі теж стане в пригоді, тому я розповім, що затіяв Додо.)

Найперше він накреслив маршрут Гасай-Кола у формі неправильного кола («Правильність форми не має значення», – зазначив Додо), а тоді уздовж нього розставив учасників – кого де. Команди «Раз, два, три – руш!» не було – всі пускалися бігти самі й спинялися коли заманеться, тому визначити, коли Гасай-Колу кінець, було не так то й просто.

Десь через півгодини, коли всі вже були сухісінькі, Додо зненацька вигукнув:

– Гасай-Колу кінець!

Усі з'юрилися довкола нього, тяжко відсапуючи і допитуючись:

– А хто ж переможець?

На таке запитання Додо не вмів відповісти, не покрутивши добряче мізками. Він довго сидів непорушно з притиснутим до чола пальцем (поза, в якій найчастіше можна бачити Шекспіра на портретах), а всі тим часом мовчки ждали.

Нарешті Додо оголосив:

– Переможці – *всі*, і *кожен* повинен дістати приз.

– А хто їх роздаватиме? – озвався цілий хор голосів.

– Як це хто? *Вона!* – сказав Додо, вказавши пальцем на Алісу.

Всі одразу оточили Алісу, безладно лементуючи:

– Призи! Призи!

Аліса й поняття не мала, що робити; в розпачі вона сягнула рукою до кишені і вийняла звідти пакетик цукатів (на щастя, він не розмок у солоній воді). Кожен дістав по цукатику – вистачило якраз усім.

– Але і їй належиться приз, – зауважила Миша.

– Певна річ, – дуже поважно відповів Додо.

І, повернувшись до Аліси, спитав:

– А що *ще* є у тебе в кишені?

– Тільки наперсток, – скрушно відказала Аліса.

– Давай сюди, – сказав Додо.

Тоді всі знову з'юрилися навколо Аліси, і Додо урочисто вручив їй наперсток.

– Зробіть нам таку ласку, – сказав він, – прийміть цей найелегантніший у світі наперсток!

Коротеньку його промову було зустрінuto загальними оплесками.

Така церемонність здалася Алісі безглуздя, але всі мали такий поважний вигляд, що вона не посміла зареготати. Вона не знала, що й казати, тож просто вклонилася і взяла наперсток з якомога урочистішим виглядом.

Далі прийшла пора ласувати цукатами, і тут не обійшлося без гвалту й колотнечі, позаяк великі птахи ремствували, що не встигли розкуштувати свого приза, а маленькі ним давилися, і їх раз у раз доводилося гупати по спині.

Нарешті, коли було вже по всьому, вони знову посідали кружком і попрохали Мишу розповісти щось іще.

– Пам'ятаєте, ви мені обіцяли розказати свою історію, – нагадала Аліса, – звідки можна буде дізнатися, чому ви ненавидите *ко...* і *со...* – додала вона пошепки, остерігаючись, як би не образити її знов.

– Моя історія, *хвакт звісний*, довга і сумна, – з зітханням промовила Миша.

– Як *хвіст мій*? – перепитала Аліса, не розчувши гаразд Мишиного «*хвакт звісний*» (саме так у неї вийшло). Авжеж, він у вас і справді довгий, але чому сумний – ніяк не збагну.

І, доки Миша говорила, Аліса не переставала гадати, до чого тут мишачий хвіст.

Тож історія Миші в її уяві прибрала десь та кого звивистого вигляду:

Стрів²

Мурко мишку
в хаті і почав
їй казати: «Я тебе
позиваю, ходім,
мишко, на суд;
відкладать
не годить-
ся: будем
нині су-
диться,
бо на мене
з безділля
напав уже
нуд». Каже
мишка Мур-
кові: «Що за
суд безго-
ловий?
Ні судці, ні
підсудка
ми не
знайде-
мо тут».
«Сам я вис-
туплю хутко
за суддю
й за під-
судка;
вже
і ви-
рок
го-
то-
вий:
то-
бі,
ми-
ш-
ко,
ка-

² Історія Миші – чи не найвідоміший зразок т. зв. фігурних («емблемних», «мальованих») віршів англійською мовою. Такі вірші писали ще в Стародавній Греції. Серед новочасних поетів, які віддали данину цій формі, такі відомі імена, як Стефан Малларме (1842–1898), Гійом Аполлінер (1880–1918), Дилан Томас (1914–1953) та інші. В Україні традицію написання таких віршів започаткував Іван Величковський (бл. 1650–1701). Л. Теніссон (1809–1892), англійський поет, якось розповів Керролові, що він склав уві сні поему про фей. Поема починалася довгими рядками, які поступово коротшали. Останні п'ятдесят-шістдесят рядків були двоскладові. Вважають, що ідея Мишиної розповіді виникла, можливо, під впливом цієї розмови.

пу-
т
!

– Ти не слухаєш! – гримнула на Алісу Миша. – Про що ти думаєш?

– Вибачте, будь ласка, – сумирно сказала Аліса. – Ви вже, мабуть, чи не *на п'ятій звинині зі слів*?

– *На п'ятому з ослів*! – люто крикнула Миша.

– *На п'ятому з вузлів*? – спантеличено перепитала Аліса. – Ой, дайте, я допоможу розплутати!.. (Вона завжди готова була стати комусь у пригоді.)

– Нема що давати! – сказала Миша, підвівшись і йдучи геть. – Знущаєшся, так? Наплела сім мішків гречаної вовни!

– Я ж не зумисне! – промовила бідолашна Аліса. – Ви така вразлива, далекі!

Миша тільки забурчала у відповідь.

– Будь ласка, верніться і докажіть свою історію! – гукнула їй услід Аліса.

– Будь ласка! – загукали хором усі решта.

Але Миша лише роздратовано тріпнула головою і наддала ходи.

– Як шкода, що вона пішла! – зітхнула Лорі, тільки-но Миша зникла з очей.

А стара Крабиха скористалася з нагоди, щоб напутити свою дочку:

– Отак-то, рибонько! Це тобі наука: треба стримуватися в косячих ситуаціях!

– Прикуси язика, мам! – огризнулося Крабеня. – Ти навіть устрицю виведеш із терпіння!

– От якби тут була наша Діна, – голосно сказала Аліса, не звертаючись ні до кого зосібна. – Вона б швидко принесла її назад!

– А хто така Діна, дозволь спитати? – озвалася Лорі.

Аліса аж засяяла, бо ладна була день і ніч говорити про свою пестунку.

– Діна – то наша киця. Вона так хвацько ловить мишей! А бачили б ви, як вона полює на пташок: раз – і нема!

Ця тирада справила на товариство глибоке враження. Декотрі пташки відразу поспішили від біди чимдалі. Стара Сорока стала дуже ретельно кутатися в шалик, примовляючи:

– Думайте, що хочете, але я мушу йти додому. Нічне повітря – не на моє горло!

А Канарка тремтячим голосом почала скликати своїх діток:

– Ходімо, любесенькі! Вам давно пора в люлю!

Отак, під різними приводами, всі розійшлися, й Аліса залилася сама.

– І хто мене тягнув за язика згадувати Діну! – сумно подумала вона. – Здається тут, унизу, ніхто її не любить, а я певна, що вона – найкраща киця у світі! О, Дінонько, Діно! Чи ми ще стрінемося знову, чи вже навіки розійшлись?..

І бідолашна Аліса знову залилася слізьми – так самотньо й пригнічено вона почувалася.

Однак трохи згодом до неї долинуло дрібне тупотіння, і вона рвучко підвела голову: може, то Миша передумала і вертається доказати свою історію?

Розділ четвертий. Кролик крутить Крутихвостом

Але то був Білий Кролик. Він тихо дріботів назад, тривожно роззираючись на всі боки, мовби чогось шукав. Аліса розчула, як він мурмоче сам до себе:

– Герцогиня! Ой, Герцогиня! Бідні мої лапки! моя шкурка! мої вусики! Вона ж мені голову зніме! І де я міг їх загубити, де?

Аліса миттю здогадалася, що він шукає віяло й білі лайкові рукавички – і, добра душа, сама кинулася їх шукати. Але ні віяла, ні рукавичок ніде не було. Після купання в озерці все довкола здавалося іншим, а коридор зі скляним столиком та дверцятами щез без сліду.

Невдовзі Кролик примітив Алісу, що нишпорили туди-сюди, і визвірився на неї:

– Гей, Мері Ен! Ти що тут робиш? Ану біжи додому та принеси мені пару рукавичок і віяло! Одна нога – тут, друга – там!

З переляку Аліса гайнула, куди вказував Кролик, навіть не пояснюючи йому в яку оману він упав.

«Він переплутав мене з покоївкою, – думала вона на бігу. – Ото здивується, коли втямить, хто я насправді! А втім, я принесу йому віяло й рукавички, – звісно, якщо знайду».

Ледве вона це подумала, як попереду виринув чепурний будиночок, на дверях якого блищала мідна табличка з написом: «Б.КРОЛИК, ШЛЯХТИЧ».

Аліса ввійшла без стуку і поспішила нагору. Вона страшенно боялася, що стріне справжню Мері Ен, і та нажене її раніше, ніж вона знайде віяло й рукавички.

– Чи ж не чудасія? – думала Аліса. – Опинитися на побігеньках у Кролика! Ще трохи – і я стану служницею в Діні!

І вона почала уявляти, як би це виглядало.

– «Панно Алісо! Негайно одягайтеся на прогулянку!» – «Зараз, зараз, нянечко! Я тут, поки вернеться Діна, стережу нірку, щоб не втекла миша».

«А втім, хтозна, чи Діну триматимуть у домі, якщо вона отак попихатиме людьми!» – подумала думка Аліса.

Тим часом вона опинилася в охайному покоїку, де на столі біля вікна побачила (як і сподівалася) віяло й дві чи три пари білих рукавичок. Вона взяла все, що мала взяти, і вже збиралася бігти назад, як раптом побачила біля дзеркала невеличку плящину. Цього разу ніякого «ВИПІЙ МЕНЕ» на ній не було, проте Аліса її відкоркувала й приклала до губ.

– Я вже знаю, – подумала вона, – досить мені щось випити чи з'їсти – так і вродиться якесь диво! Подивимося, що буде цього разу? Я б не проти знову підрости – так нелегко бути дрібнолюдом!

Так воно й сталося, і то далеко швидше, ніж гадалося. Не встигла Аліса випити й півпляшечки, як відчула, що впирається головою у стелю. Довелося їй нагинатися, щоб не скрутити собі в'язів. Вона похапцем поставила плящину на місце.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.